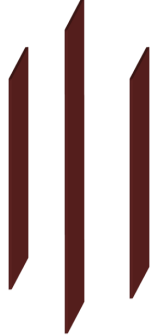

**छैठौं नगर सभा बैठकमा २०७६ असार ११ गते बुधबार
नगर उपप्रमुख सरस्वती कोली ज्यू ले
पेश गर्नु भएको**

**आर्थिक बर्ष २०७६/०७७ को
नीति तथा कार्यक्रम आधार**

**पाटन नगरपालिका
नगर कार्यपालिका को कार्यालय
सुदूरपश्चिम प्रदेश
पाटन, बैतडी ।**

पाटन नगरपालिका को आ.व.२०७६/०७७ को निती तथा कार्यक्रम :

पाटन नगरपालिकाको छैठौँ नगरसभमा नगर उपप्रमुख तथा निती तथा कार्यक्रम का संयोजक श्री सरस्वती कोली ज्यू ले पेश गर्नु भएको पाटन नगरपालिका को आ.व.२०७६/०७७ को निती तथा कार्यक्रम र बजेट :

परिचय

१.१ सक्षिप्त परिचय

वैतडी जिल्लाको पाटन नगरपालिका वि.सं.२०७१ सालमा साविकको पाटन गा.वि.स.तथा छिमेकि भूमेश्वर, सिलङ्गा, गुजर, सकार र वसन्तपुर गा.वि.स. लाई मिलाएर २०७१ मंसिर १६ गतेका का दिन पाटन नगरपालिका घोषणा गरिएको थियो । वि.स. २०७३ सालमा नेपाल सरकारले गरेको राज्य पुर्नसंरचना अनुसार साविक पाटन नगरपालिका तथा साविकका सिद्धेश्वर, सिद्धपुर र कैलपाल गा.वि.स.लाई समेत मिलाएर सिङ्गो पाटन नगरपालिकाको स्थापना गरिएको छ । हाल यस नगरपालिका अर्न्तगत जम्मा १० वटा वार्डहरू रहेका छन र प्रत्येक वार्डहरूमा वार्ड कार्यालय रहेका छन । पाटन नगरपालिका वैतडी जिल्लाको सदरमुकामको पूर्वी भेग तर्फ पर्दछ । जिल्ला सदरमुकामबाट यो नगरपालिका ३६ कि.मी. को दूरीमा रहेको छ भने काठमाण्डौ वाट यसको दुरि लगभग ७६२ कि.मि. रहेको छ । यस नगरपालिकाको जम्मा क्षेत्रफल २१९.२६ वर्ग कि.मी रहेको छ । यस नगरपालिकाको पूर्वमा सिगास गा.उ.पालिका पर्दछ भने पश्चिममा दशरथचन्द्र नगरपालिका र मेलौली नगरपालिका, उत्तरमा सूनर्या गा.उ.पालिका र दक्षिणमा डडेल्धुरा जिल्ला पर्दछ । २०६८ सालको जनगणना अनुसार यस पाटननगरको कुल जनसंख्या २९५३५ जना जस्मा महिला १६४४४ र पुरुष १३९९१ त्यस्तै घरधुरी संख्या ५७६७, रहेको छ । पहाडी लोकमार्ग अन्तरगत देशभरका निमार्णाधिन १० वटा मुख्य शहरहरू मध्ये पाटन पनि एक हो । हाल नमुना शहर विकास क्रममा रहेको छ । हाल वैतडी जिल्लाको दोस्रो ठुलो शहरको रूपमा रहेको यो नगरपालिका मध्यपहाडी लोकमार्ग को यस नगरको मध्यभागबाट गएको हुदा भविष्यमा विकासका प्रचुर सम्भावनाहरू रहेका छन ।

१.२ विद्यमान अवस्थाको समिक्षा

१.२.१ सबल पक्ष

वैतडी जिल्लाको मुटुमा अवस्थित पाटन, पञ्चेश्वर बहुद्वेशीय परियोजनको प्रवेशद्वारको रूपमा रहेको छ । विमानस्थल, सुर्नयागाड, सम्म भुभाग, साना जलबिद्भुत केन्द्र, पूर्ण खोप घोषणा, पुर्णसंस्थागत सुत्केरी, विभिन्न **वडाहरू** बालमैत्री वडा घोषणा भईसकेको, पूर्णसरसफाई उन्मुख नगर, हाल नमुना शहर विकास क्रममा रहेको, पाटन बहुमुखि क्याम्पस, १५ सैयाको अस्पताल स्थापनाको तयारी, पोलिटेक्निकल कलेज, ईलाका प्रहरी कार्यालय, बैंक तथा वित्तिय संस्थाहरू, ब्यबस्थित होटल, बसपार्क, नगरपालिकाको भवन निर्माणको क्रममा रहनु आफैमा सबलपक्षहरू रहेका छन ।

१.२.२ दुर्बल पक्ष

नगर क्षेत्रको गुरुयोजना नहुनु, पानीको प्रयाप्त श्रोतको अभाव, नगरक्षेत्रको ढल निकास, एयरपोर्ट संचालनमा नरहनु, सबै वडाहरुमा सडक नहुनु, **भएका सडकहरुको स्तरोन्नती नहुनु**, गरीवी तथा चेतनाको अभाव, रुढीबादि परम्परा, बालउद्यान नहुनु, समुदायमा आधारित बालबिकास कक्षाहरु नहुनु, कृषीलाई व्यवसायीकरण नगरिनु, गुणस्तरीय आधारभुत शिक्षा, स्वास्थ्य, **करको दायरा बढाउन नसक्नु**, **नक्सा पास नबनाई घर बनाउनु**, **भएको कर प्रणाली व्यवस्थित हुन नसक्नु**, लगायतका सवालहरुलाई प्राथमिकताका साथ अगामी योजनामा समावेश गरेर लैजानुपर्ने आवश्यकता देखिन्छ ।

१.२.३ अवसर

नेपालको संविधान जारी भई राज्य एक युगान्तकारी परिवर्तनमा गुडिरहेको छ । संवैधानिक व्यवस्था अनुरूप राज्यको पुर्नसंरचना भई संघियताको कार्यान्वयनका दिशामा राज्य अगाडी बढेको छ । स्थानीय निकायहरु स्थानीय तहको रुपमा रुपान्तरित भईसकेका छन् र **विकासको रुपमा अगाडी बढ्दै छन्** । नयाँ जोस र जाँगर सहित नवनिर्वाचित पदाधिकारीहरु स्थानीय तहले प्राप्त गरिसकेको छ । यो विषय एउटा अवसरको रुपमा रहेको छ । नयाँ संरचना संगै जनतामा बढेको विकासप्रतिको चासो, चिन्तन ,अपेक्षा, चेतनास्तरमा सुधार पनि यस नगरपालिकाको अवसरको रुपमा रहेको छ ।

१.२.४ चुनौती

जनप्रतिनिधी विहिनको अवस्थालाई अन्त्य गर्दै स्थानीय तहको निर्वाचन भैसकेपछि यस बाट जनताका उच्च महत्वकांक्षा रहेका छन् जुन स्वभाविक पनि छ त्यसलाई सम्बोधन गर्नु पर्नेछ । नगरको पूर्वाधार तर्फ अव्यवस्थित वसोवास, खानेपानीको प्रबन्ध, नगरको ढल निकास, वडा हरुमा सडक,पुल ,पानी बिजुली विस्तार र व्यवस्थित गर्नु पर्नेछ । स्थानीय स्रोत साधनको पहिचान परिचालन र व्यवस्थापन नयाँ परिवेश अनुकुलको व्यवस्था गर्नु आजको अर्को चुनौति रहेको छ । आधारभुत शिक्षा स्वास्थ्य लाई सर्वसुलभ ,निःशुल्क,अनिवार्य तथा गुणस्तरीय बनाउन पर्ने छ । बालमैत्री,पुर्ण सरसफाईयुक्त, कुपोषणमुक्कत र घरमा हुने सुत्केरी शुन्य ,अर्गानिक खेति युक्त नगर छिट्टै बनाउन पर्ने छ । नयाँ परिवेशमा संविधान तथा अन्य कानुनको मर्म अनुरूप काम गर्नु पर्नेछ । नगरपालिकाको शासन सञ्चालन प्रक्रियालाई गुणस्तरिय र प्रविधिमैत्री बनाउने, तथा सबै किसिमका कर्मचारीहरुको तत्काल व्यवस्थापन गरि सबै क्षेत्रको बिकासका लागि नगरपालिका भित्र विभिन्न विषयगत शाखा उपशाखाहरु मार्फत काम गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

१.३ वार्षिक नीति, बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमाका लागि अवलम्बन गरिएको पद्धति

यस नगरपालिकाको आ.व २०७६।०७७ को वार्षिक नीति, बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा सहभागितामुलक योजना तर्जुमा पद्धतिको अवलम्बन गरिएको छ । वास्तविक लोकतन्त्रको अभ्यास स्थानीय तहमै, जनताको नजिकै होस् , आफ्ना लागि आवश्यक विकास कार्यक्रमको छनोट कुनै बाहिरी ज्ञान भन्दा स्थानीयकै मौलिक ज्ञान र आवश्यकताको आधारमा होस् भनी वस्ती स्तरबाट योजना तर्जुमाको काम शुरु भएको छ । वस्ती स्तरबाट

वडास्तरमा कार्यक्रम पेश भएपछि वडा समितिले प्राथमिकताका आधारमा विषय क्षेत्र समेत छुट्याई विषयगत समुहमा छलफल भइरहेको छ । यसरी विषयगत समितिले छलफलको माध्यमबाट योजना प्राथमिकीकरण गरी बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिमा पेश गराई बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिले क्षेत्रगत सिमाको परिधि भित्र रही छनोट गरेको बजेट, नीति तथा कार्यक्रमको अन्तिम टुंगो लगाई कार्यपालिकामा पेश गर्नुपर्ने हुन्छ । कार्यपालिकाले आवश्यक छलफल र थपघट गरी स्वीकृतिका लागि नगर सभामा पेश गर्नुपर्दछ ।

१.४ आयोजना प्राथमिकताका आधारहरू

पाटन नगरपालिकाले आ.व. २०७६/०७७ मा संचालन गर्ने आयोजनाको छनोट गर्दा देहायबमोजिमका प्राथमिकताका आधारहरूमा रहेर छनोट गर्नेछ ।

- आर्थिक विकास र गरिवी निवारणमा प्रत्यक्ष योगदान पुऱ्याउने,
- उत्पादनमुलक र छिटो प्रतिफल दिने योजना,
- राजस्व परिचालनमा प्रत्यक्ष योगदान पुऱ्याउने,
- स्थानीय श्रोत साधनमा आधारित भई जनसहभागिताको अभिवृद्धि गर्ने,
- लैङ्गिक समानता, सामाजिक समावेशीकरणको अभिवृद्धि हुने,
- दिगो विकास, वातावरण संरक्षण र विषद व्यवस्थापनमा योगदान पुऱ्याउने,
- समुदायलाई विपद व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तन उत्थानशिल बनाउने,
- स्थानीय तहमा विद्यमान संस्कृतिहरूको पहिचान, संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्ने,
- पूर्वाधारतर्फ निर्माणाधीन अधुरा आयोजनालाई सम्पन्न गरी सञ्चालनमा ल्याउने कार्यक्रमलाई प्राथमिकता दिने ।
- विकास कार्यलाई दोहोरिन नदिने व्यवस्था गरी स्रोतको व्यवस्थापन गर्ने ।
- साना भन्दा ठूला योजना (५ लाख भन्दा माथिका) बनाउन जोड दिइनेछ ।
- शिक्षा र स्वास्थ्यलाई टेवा दिने खालका योजना निर्माण गरिने छ ।

संघिय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय बाट जारी भएको नगरपालिकाको निति बजेट तथा कार्यक्रम तयारी को ढाँचा हरुलाई अनुसरण गरि यस नगरपालिकाको वार्षिक निति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा निम्न अनुसारका समग्र निति तथा विषय हरुलाई आधार लिएको छु ।

- ✓ नेपालको संविधानमा ब्यवस्था भएका निति , मार्गदर्शक सिद्धान्त , मौलिक हक, अनुसुचि ८ र ९ मा उल्लेखनिय स्थानिय तहका अधिकार र साभा अधिकारका सुचिका विषय ।
- ✓ स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४
- ✓ नेपाल सरकारको आ.व.२०७६/०७७ को निति तथा कार्यक्रम ।
- ✓ नेपाल सरकारको आ.व.२०७६/०७७ को बजेट वक्तव्य ।
- ✓ नेपाल सरकार सुदूरपश्चिम प्रदेश को २०७६/०७७ निति तथा कार्यक्रम तथा बजेट वक्तव्य

- ✓ पाटन नगरपालिकाले विगतमा तय गरेका आवधिक तथा दिर्घकालीन नीतिहरू
- ✓ स्थानिय सरकार संचालन ऐन २०७४ मा भएको नितीगत व्यवस्था

१.५: पाटन नगरपालिकाको दिर्घकालिन सोच :

“सुखी र समृद्ध पाटनको आधार, कृषि, पर्यटन, शिक्षा, स्वास्थ्य र व्यवस्थित पुर्वाधार”

१.६ लक्ष्य :

पाटन नगरपालिकाको सबै घरमा शुद्ध खानेपानीको पहुच पुराउने, परम्परागत कृषि तथा पशु पालनलाई आधुनिककरण व्यवसायको रुपमा अगाडी बढाई बजारीकरण गर्ने, शिक्षा क्षेत्रमा गुणस्तर कायम गर्न निश्चित मापदण्ड बनाई आधुनिक प्रविधि तथा प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा प्रदान गर्ने साथै सफ्टवेयरको माध्यमबाट विज्ञहरुको कलास र प्रोजेक्टरको माध्यमबाट पठन पाठन गराउन प्रोत्साहन गर्ने, लक्षित बर्ग महिला दलित अपाङ्ग हरुलाई सरकारको प्रत्याभुत हनेगरी समुन्नत समाजको विकास गर्ने, सडक भवन तथा भौतिक पुर्वाधारहरुमा गुणस्तर कायम तथा सुधार गरी जनसहभागिता मुलक योजनाहरु अगाडी बढाई समृद्ध नगर बनाउने ।

१.७: उद्देश्य :

ग्रामीण सडक यातायात विस्तारिकरण, रोजगारी सिर्जना, कृषिको व्यावसायीकरण, सामाजिक न्याय, सेवा प्राप्तीमा पहुँच वृद्धि गरी आर्थिक रुपमा आत्मनिर्भर, सामाजिक सौहार्दता, वातावरणीयरुपमा हराभरा नगरपालिका कायम गरी समृद्धिको दिशातर्फ उन्मुख गराउने ।

१.८: अपेक्षित उपलब्धी :

- ✓ ग्रामिण क्षेत्रसम्म गुणस्तरीय सडक संजालको पहुँच ।
- ✓ शिक्षा तर्फ लगानीले शैक्षिक गुणस्तर सुधार वृद्धि ।
- ✓ अत्यावश्यकिय आधारभुत स्वास्थ्य सेवा प्रदान ।
- ✓ जनताको चेतनास्तरमा साकारात्कसोच को वृद्धि ।
- ✓ कृषिको व्यावसायीकरणको माध्यमबाट कृषि उपजमा आत्मनिर्भरता कायम गर्ने ।
- ✓ नगरपालिकाको प्राकृतिक सम्पदा पहिचान गरी उपभोग गर्दा गरेको व्यवस्थापन गरि स्थानिय स्तरमै परिचालन गरि आन्तरीक आय वृद्धिले विकास कार्य तथा विपन्न वर्गहरुमा टेवा पुराउने ।

१.९: बाषिक बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा अवलम्बन गरिएका प्रमुख नीति तथा आधारहरु

■ समग्र नीति

- ✓ भौतिक, सामाजिक तथा आर्थिक पूर्वाधार विकास गर्ने ।
- ✓ धार्मिक, सांस्कृतिक र प्राकृतिक सम्पदाको विकास तथा प्रवद्धन गरी पर्यटकीय नगरको रुपमा विकास गर्ने ।
- ✓ समृद्ध नगरका लागि योजना बैंक निमार्ण गरी प्राथमिकताका आधारमा प्राविधिक प्रतिवेदन अनुसार साना योजना देखि ठुला योजना सम्भाव्यताका आधारमा कार्यान्वयन गर्ने नीती अवलम्बन गर्ने ।
- ✓ न्यायिक समिति तथा सामुदायिक मेलमिलाप समिति को क्षमता अभिवृद्धि गर्ने र न्याय सम्बन्धमा दखल बनाईनेछ ।
- ✓ दलित संघ संस्था हरु संग समन्वय र साभेदारी गरी दलित सम्बन्धी कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।
- ✓ प्रत्येक वडामा दलित सामुदायिक भवन को व्यवस्था गरिनेछ ।

- ✓ एकीकृत र दीर्घकालिन विकासको निम्ति आवधिक ३ बर्षिय योजना तर्जुमा गरि कार्यान्वयन गर्ने ।
- ✓ सूचना प्रविधिको प्रयोग र विस्तार गरी सेवाप्रवाहलाई छिटो, सरल र छरितो बनाउने ।
- ✓ समृद्ध र श्रोत सम्पन्न नगरपालिकाको रुपमा विकास गर्ने ।
- ✓ नगरभित्र रहेका जेष्ठ नागरिक , अपाङ्गता भएका ब्यक्ति , जनजातीहरुको अभिलेखीकरण गरी हक अधिकारको सुनिश्चितता गरिनेछ ।
- ✓ साना भन्दा ठूला योजना (५ लाख भन्दा माथिका) बनाई यसै आर्थिक बर्ष बाट लागु गरिने छ
- ✓ पाटन बजार लाई स्मार्ट सिटी को अवधारणामा व्यवस्थापन गर्न सहयोग गरिनेछ ।

१) आर्थिक क्षेत्र :

कृषि, पशुपालन र तरकारी खेति मार्फत गरिबि निवारणमा सहयोग पुर्याईने छ । सिमान्तकृत ,बिपन्न, महिला हरुलाई सामुहिक व्यवसाय संचालन गर्न उत्प्रेरित गर्ने र बाखा पालन, कुखुरा पालन भैशी पालन व्यवसायमा अनुदान उपलब्ध गराईने छ ।

❖ कृषि तथा पशुपालन:

- ✓ कृषि पेशा लाई सम्मानित पेशाको रुपमा विकास गर्न नमूना कृषि व्यवसाय सञ्चालन गरिरहेका कृषकहरुका लागि नगर उत्कृष्ट कृषक सम्मान कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- ✓ व्यवसायिक गाई भैसि फर्म , बंगुर फर्म बाखा फर्म , कुखुरा फर्म , विकास र विस्तारका लागि सहभागितामा, संम्बाब्यता को आधारमा माछा पालन , च्याउ खेती , माहरी पालन गर्ने किसान उद्यमी लाई अनुदान दिने निति अबलम्बन गरिनेछ ।
- ✓ किसानको क्षमता अभिवृद्धीका लागि विशेष किसिमका कार्यक्रम आयोजना गर्ने निति अबलम्बन गरिने छ ।
- ✓ कृषि विकासमा संलग्न निकाय संस्था संग समन्वय र सहकार्य गरि कार्यन्वयनमा ल्याईने छ ।
- ✓ कृषकहरु लाई बालि तथा पशु बिमा तर्फ आकर्षण गरीने तथा प्रत्येक वडामा एउटा नमुना कृषि फर्म र कृषि पकेट एरिया घोषणा गरिनेछ ।
- ✓ कम्पोष्ट मल बनाउने तथा सो को प्रयोग बढाउने उद्देश्यले गड्यौला प्रविधि अपनाईनेछ ।

❖ स्वास्थ्य “म स्वस्थ मेरो नगर स्वस्थ ,स्वस्थ सबल नागरीकहरुको बृद्धि, पाटन नगरको सम्बृद्धी”

- ✓ बहुक्षेत्रीय पोषण योजना लाई एकद्वार प्रणालिबाट प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन गरी आर्थिक बर्ष २०७६/०७७ मा पोषण नमुना टोल घोषणा गर्न बजेट व्यवस्था गरिनेछ ।
- ✓ स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रम लाई विशेष महत्वका साथ अगाडि बढाईने छ ।
- ✓ नेपाल सरकारबाट घोषणा गरिएका निःशुल्क औशधिहरु सहज रुपमा प्रत्येक नगर भित्रका स्वास्थ्य संस्था बाट नगरबासिको पहुचमा पुर्याईने छ ।
- ✓ गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न आधुनिक औजार उपकरण हरु को व्यवस्था गरिने छ ।
- ✓ प्रजनन् स्वास्थ्य सुधार युवा प्रजनन् शिक्षा तथा No home Delivery को निति अपनाईनेछ ।
- ✓ २ आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र स्थापनाका लागि पहल गरीने छ ।

- ✓ नेपाल सरकारले अधि सारेका अभियान हरु सफल रुपमा कार्यान्वयन गरिने छन जस अन्तरगत अगामी ३ वर्ष भित्रै बालमैत्री,पुर्ण संस्थागत सुत्केरी, नमुना स्वास्थ्य नगरको साथै कुपोषण मुक्त नगर घोषणा गरिने छ ।
- ✓ आर्थिक स्थिति कमजोर भएका तर अति कडा रोग जस्तै क्यान्सर , मुटु रोग , फोक्सो , किडनी आदि लागेका विरामीहरुलाई आर्थिक सहायता उपलब्ध गराईनेछ ।
- ❖ **खानेपानि तथा सरसफाई “पुर्ण सरसफाई युक्त पाटन नगर, हामी सबैको एउटै रहर्”**
- ✓ नगर भित्र “एक धुरी एक धारा” को निती अबलम्बन गरीने छ र खानेपानी लाई सबै वडामा सर्वसुलभ बनाउने उद्देश्यले डिप बोरिङ्ग प्रणाली लाई लागु गरिनेछ ।
- ✓ पुर्ण सरसफाई युक्त टोल , वडा र नगर र विद्यालयहरु घोषणाका निती अबलम्बन गरिनेछ । त्यसका लागी टोल स्तरिय सरसफाई समितिलाई प्रभावकारी बनाई नगर तथा वडा स्तर अनुगमन गरिनेछ । खानेपानि तथा सरसफाई समितिलाई अभ् बढी उत्तरदायि बनाईनेछ ।
- ✓ सार्वजनिक सौचालयको संख्या थप गरि पाटन, खोड्पे, हतास ,सिलङ्गा र ठाडमा सर्वसुलभ एवम् ब्यवस्थित गरिनेछ ।
- ✓ नगर भित्रका विद्यालयहरु लाई खानेपानी तथा सरसफाईमा अध्यावधिक गरी Three Star Approse *** पद्धतीमा ल्याउन कार्यक्रम गरिने छ ।
- ✓ नगर भित्रका दलित बस्तीहरुमा उज्यालो बत्ती तथा सरसफाई कार्यक्रम को नीती ब्यवस्थित गरिनेछ ।
- ❖ **युवा तथा खेलकुद**
- ✓ युवाहरुको शक्ति लाई नगरको समृद्धिमा उपयोग गरि नगर स्तरिय प्रतिभाको खोजि तथा प्रोत्साहन कार्यक्रम आयोजना गरिनेछ ।
- ✓ सामुदायिक विद्यालयका खेल मैदानको स्तरोउन्नती गरी वडा तथा नगर स्तरीय खेल आयोजना गरिनेछ
- ✓ युवाहरुको बढ्दो खेल प्रतिको आर्कषक लाई मध्यनजर गरि विभिन्न खेलकुद गतिविधि, कबर्ड हल निर्माण कार्य संचालन गर्न सहयोग गरिनेछ ।
- ❖ **सामाजिक सुरक्षा “स्थानिय सरकार बेसाहाराको आधार”**
- ✓ “शिप युक्त महिला आत्म निर्भर पहिला” भन्ने नारा लाई मुर्तरुप दिन महिला हरुका लागि सिलाई लाई कटाई , होजरी तथा ब्युटीपार्लर तालिम, हाउस वाईरिङ्ग तालिम, कम्प्युटर तालिम, मैन बत्ती निमार्ण तालिम, फलफुल खेती तालिम लगायत सिप बिकास तथा उद्यम प्रर्वदन कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ✓ महिला हिंसा न्युनिकरण र लैङ्गीक विभेदको अन्त्य गर्न सचेतना मुलक कार्यक्रम सासु बुहारी अन्तरक्रिया, दलित ,अल्पसंख्यक पिछडिएको बर्ग क्षेत्रको उत्थान र जातिय भेदभावको, अपाङ्ग , दलित असहायको सामाजिक जिवनको सुरक्षाको सुनिश्चितता को कार्यक्रम ल्याईने छ ।
- ✓ दलित उद्यमी किसानलाई कृषि उद्यमीको रुपमा बिकास गर्न एक वडा एक कार्यक्रम को निती अबलम्बन गरिनेछ ।
- ✓ मुक्त हलियाहरुलाई टेवा पुर्‍याउने कार्यक्रमको निती अबलम्बन गरिनेछ ।
- ✓ बालमैत्री स्थानिय शासनका कार्यक्रमहरु अबलम्बन गरी टोल , वडा र नगर लाई CFLG घोषणा गर्न पहल गरीने छ ।
- ✓ बाल विवाह न्युनीकरण र लैङ्गीक हिंसा सम्बन्धी प्रत्येक वडामा सचेतनामूलक कार्यक्रम गरिनेछ ।

- ✓ महिला हिंसाका क्षेत्रमा काम गरिरहेको सामाजिक संस्था **सेफ हाउस** लाई अझ जिम्मेवार बनाउन त्यसको व्यवस्थापन तथा केस मेनेजरको रूपमा अगाडी बढाउने गरी कार्यक्रम योजना बनाउने ।
- ✓ विभिन्न मसानघाट व्यवस्थापन गरिनेछ ।

२) सामाजिक बिकाश : “दक्ष जनशक्ति निमार्णको आधार, गुणस्तरीय शिक्षामा सबल सरकार”

- ✓ प्रविधिक शिक्षामा विशेष जोड दिई प्रत्येक वडाको एक विद्यालयमा प्रविधिक शिक्षा संचालन गरी उत्पादित जनशक्ति लाई आत्मनिर्भर बनाईने छ र उत्कृष्ट वडाका २ जना दलित महिला लाई प्रविधिक शिक्षामा छात्रवृत्ति प्रदान गरिनेछ ।
 - ✓ नगरपालिका क्षेत्रभित्र संचालनमा रहेको आधारभूत विद्यालय र माध्यमिक तहका विद्यालयहरु मध्ये शैक्षिक गुणस्तर, भौतिक व्यवस्थापन, बाल मैत्री कक्षा व्यवस्थापन, खानेपानी शौचालय, बाह्य वातावरण का वडागत हिसाबले १/१ वटा विद्यालयहरुलाई **नमूना विद्यालयको** रूपमा छनोट गरिने छ ।
 - ✓ नगर स्थरीय वार्षिक परीक्षामा एकरूपता कायम गरी कक्षा ८ को वोर्ड परीक्षा नियमानुसार गर्ने र अन्य कक्षाहरुको वार्षिक परिक्षा प्रश्नपत्र नगरले तयार गरी विद्यालयहरुलाई उपलब्ध गरी परिक्षा संचालन गरिनेछ ।
 - ✓ नगर पालिका भित्र रहेका सबै विद्यालय हरुमा शिक्षक दरबन्दी अभावका कारण विद्यालय व्यवस्थापन समितिले न्युन पारिश्रमिकमा नियुक्त गरी राखेका निजी शिक्षक व्यवस्थापनका लागी “**नगर स्वयंम सेबक शिक्षक**” लाई अझ प्रभावकारी बनाईनेछ ।
 - ✓ शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धि गर्ने सन्दर्भमा शिक्षकहरुको क्षमतामा विकास गर्न **शिक्षक, अभिभावक र सरोकार** वालाहरुको आवश्यकतामा आधारित तालिम संचालन गरी सक्षम बनाइने छ ।
 - ✓ शिक्षक विद्यार्थी अनुपात एकदमै न्यून रहेका विद्यालय क्षेत्रका बालबालिकाहरुको विद्यालय पहुँचको उपयुक्त व्यवस्थापन गरी विद्यालय तह मिलान, विद्यालय मर्ज, शिक्षक दरबन्दी मिलानका लागि विद्यालयका सरोकारवालाहरूसँग व्यापक अन्तरक्रिया, छलफल, बहस गरी सोका लागि सहजीकरण गरिने छ ।
 - ✓ आधारभूत तहका विद्यालयहरु लाई **प्रत्येक वडामा अंग्रजि माध्यम बाट अध्यापन** गर्न आवश्यक निती अबलम्बन गरिने छ ।
 - ✓ मापदण्ड बिपरित सञ्चालनमा रहेका निजी विद्यालयहरु लाई कानुन को दाहेरामा ल्याई सञ्चालन गर्न लगाईने छ ।
 - ✓ टुहुरा असहाय लाई छात्रवृत्ति को व्यवस्था गरिनेछ ।
 - ✓ प्रत्येक विद्यालयमा लोगसेवा को पहुच बढाउन अभिमुखिकरण कार्यक्रम को व्यवस्था गरिनेछ ।
- ❖ **उद्योग तथा बाणिज्य (स्थानीय उत्पादन को प्रबर्द्धन उद्योगको सम्बर्द्धन)**
- ✓ स्थानिय सिपकला डोको नाङ्गला आरन उद्योग लाई प्रोत्साहन र अनुदान र सिकर्मी डकर्मी लाई तालीम प्रदान गर्ने निती अबलम्बन गरिने छ ।
 - ✓ प्रविधिको विकास संगै टेक्नोलोजीमा आधारित मोबाईल मर्मत , कम्प्युटर मर्मत , हाउस वाईरिङ्ग , कृषि , भेटेनरी , जस्ता स्वरोजगारमूलक तालीम हरु दिई दक्ष जनशक्ति उत्पादन गरिनेछ ।

- ✓ नगर क्षेत्रमा संचालित उद्योग तथा व्यवसायिक फर्म, दर्ता नविकरण कार्यलाई व्यवस्थित गर्ने निती अवलम्बन गरिने छ ।
- ✓ स्थानीय उद्यमीलाई उद्योग संचालन गर्न आवश्यक वातावरण तयार गरिने छ ।
- ✓ स्थानिय उत्पादनका लागि बजार सुनिश्चितता गरिनेछ ।
- ✓ नगरले आफ्नै नगर क्षेत्र भित्र पेट्रोल पम्प राख्न सक्नेछ ।

❖ पर्यटन/संस्कृती : “पर्यटनमा लगानी, समृद्धिको बिहानी”

- ✓ स्थानीय धार्मिक स्थलको संरक्षण र सम्बर्द्धन मठ मन्दिर दर्ता, गुठि पहिचान निती अवलम्बन गरिने छ
- ✓ एक टोल एक गौरा खलो को निती अवलम्बन गरिने छ ।
- ✓ परम्परागत लोकभाका सगुन, फाग, डेउडा, धुमारी लगाएत अन्य संस्कृतिको जगेर्ना गर्न “ संग्राहालय” स्थापना गर्न आवश्यक पहल गरिने छ ।
- ✓ ओखलधुरा धार्मिक ऐतिहासिक पर्यटकिय क्षेत्र, सुगरकोट किल्ला, धार्मिक ऐतिहासिक पर्यटकिय क्षेत्र , गणेशधुरा लाइ ऐतिहासिक पर्यटकिय स्थलका रुपमा विकास गर्न गुरु योजना निर्माण गरिने छ ।
- ✓ पुराना पाटि पैवा ,धर्मसाला , नौला ,संरक्षण गरि मौलिक संस्कृति संरक्षण गरिनेछ ।

❖ सहकारी तथा वित्तिय क्षेत्र “स्थानिय सरकार श्सासनको पहरेदार”

- ✓ वित्तिय संस्थामा “एक ब्याक्ती एक खाता निती” अनिवार्य रुपमा अवलम्बन गरि आम जनताको बचत अभिवृद्धिमा पहल गरिनेछ ।
- ✓ नगरपालिका भित्रका सहकारी र वित्तिय संस्थालाई उत्पादनमुलक क्षेत्रमा लगानीको लागि प्रोत्साहन गर्न विशेष निती अवलम्बन गरिने छ ।
- ✓ “एक वार्ड एक सहकारीको निती” अवलम्बन गरिने छ ।
- ✓ हरेक सहकारीको विकासका लागि आवश्यक नियमन तथा अनुगमन को व्यवस्था गरिने छ ।

३) पुर्वाधार विकास ”भौतिक पुर्वाधार विकासको आधार ”

❖ सडक तथा यातायात:

- ✓ “सामाजीक आर्थिक रुपान्तरणको आधार, बस्ती बस्तीमा यातायात पुर्वाधार” नारा लाई सार्थक बनाईने छ ।
- ✓ सवै वडाको पहुँचका लागी सडक नगरको केन्द्र देखि वडा केन्द्र सम्म सडक बिस्तार गरिने छ ।
- ✓ स्थानीय सडकको उचित मापदण्डको आधारमा स्तरोन्नती गरिने छ ।
- ✓ स्थानिय सडकहरु हरियाली (Local Green Road) कार्यक्रम सुरुवात गरिने छ ।

❖ सिचाई :

- ✓ लिफ्ट सिचाईको प्रविधि मार्फत विकास र उपयोग गरिने छ ।
- ✓ ठाँउठाउमा पोखरी निर्माण गरी भुमिगत सिचाईको अध्ययन अनुसन्धान गरिने छ ।

- ✓ सिचाँइका निमित्त पोखरी मार्फत बर्खेपानी संकलनमा तथा आकासे टंकी द्वारा संकलनमा जोड दिइने छ ।
- ✓ लामो अवधिदेखि अधुरो रहिआएको पा.न.पा ६ स्थित पौडी सिचाँइ योजना संचालनमा ल्याईनेछ ।

❖ भवन तथा शहरी विकास :

- ✓ नगरपालिका क्षेत्र भित्रका ग्रामिण क्षेत्रमा पूर्वाधार विकास गरि शहरीकरण गरिने र नगरको केन्द्र पाटन स्थित खोका छाप्रा लाई ब्यवस्थित गरी सुन्दर पसल बनाईनेछ ।
- ✓ स्वच्छ र सुरक्षित भवन निर्माणमा जोड दिइनेछ ।
- ✓ सार्वजनिक जमिन मिचेर घर निर्माण गर्ने कार्यलाई निरुत्साहित गर्न अतिक्रमण लाई रोक लगाई लगाउने निती अवलम्बन गरीने छ ।
- ✓ "एक भवन पाँच विरुवा"रोपी हरीयाली (Green City) शहरमा जोड दिइने छ ।
- ✓ निर्माण सामाग्री थुपारी सडक असुरक्षा बढाउने लाई कानुनी कारवाहीका दायरामा ल्याइने छ ।
- ✓ भुकम्प प्रतिरोधात्मक घर निर्माण गर्न दक्ष मिस्त्री उत्पादन गर्न तालीमको ब्यवस्था गरिनेछ ।

❖ संचार तथा सुचना प्रविधि :

- ✓ सुचना प्रविधिको सवै नागरीकको पहुँचलाई सुलभ बनाउनका लागि प्रत्येक वडामा अप्टिकल फाईबर लाईन बिस्तार गरी ईन्टरनेट जडान गरिनेछ ।
- ✓ जनता संग जनप्रतिनिधिको प्रत्यक्ष संवाद रेडियो कार्यक्रम, नागरिक वडा पत्र र विविध प्रविधि संग जोडिने छ । पर्यटन प्रवद्धन तथा सुचना सम्प्रेषणमा स्थानिय स्तरका संचार माध्यम हरु लाई प्राथमिकता दिइने छ ।
- ✓ नगरपालीकालाई प्रविधिमैत्री बनाउन बिद्युतिय शासन प्रणाली प्रवद्धनमा जोड दिईनेछ ।
- ✓ नगरपालिकाको राजश्व अनलाईनको माध्यमबाट भुक्तानी गर्ने ब्यवस्था गरिने छ ।
- ✓ नगरपालिकाको डिजिटल तथा E-Profile निर्माण गरीने छ ।
- ✓ सुचना प्रविधिको विकासमा रहेको बर्तमान विश्व परिवेश अनुरूप नगरपालीका र यसका वडाकार्यालयहरुमा कम्प्युटर पद्धतिमा रुपान्तरण गरी सेवा प्रवाहलाई चुस्त दुरुस्त र छरितो गरिनेछ ।
- ✓ नगरपालीका अर्नातका सम्पूर्ण वडा कार्यालयहरु , बिद्यालयहरु , स्वाथ्य संस्थाहरुमा बिद्युतिय हाजिरी जडान गरी राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरुको हाजिरी ब्यवस्थापन गरिनेछ ।

❖ बिद्युत तथा बैकल्पीक उर्जा, साना जलबिद्युत सहित :

- ✓ नगरपालिकाको ग्रामिण बस्तिमा गोवर ग्यासको प्रयोग र उपयोगमा जोड दिइने छ ।
- ✓ ग्रामिण क्षेत्रमा धुवारहित सुधारीएको चुलो प्रवद्धन गरिने छ ।
- ✓ पाटन स्थित जलबिद्युत आयोजनालाई संचालनमा ल्याउन आवश्यक पहल गरिनेछ र साथै पाटन क्षेत्र भित्र १ मेगावाट क्षमताको बिद्युत निकाल्न अनुमति दिनको साथै उक्त कार्य संचालन मा ल्याईनेछ ।

४. वातावरण तथा विपद ब्यवस्थापन : "सवैको वन सुदूरपश्चिमको धन"

❖ वन तथा भू-संरक्षण :

- ✓ "जनताको वन जनताको धन" अवधारणा विकास गरिने छ ।

- ✓ Fruit Forest अध्ययन र विकास गरि फलफुल खेतीमा बढुवा दिईने छ ।
- ✓ खालीवनको क्षेत्रमा फलफुल नर्सरी, जडीबुटी नर्सरीको उत्पादन र विकास तर्फ विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
- ❖ **विपद् ब्यवस्थापन :**
 - ✓ विपद् ब्यवस्थापन वारे पूर्व तयारी जानकारी संयन्त्र निर्माण, विपत् आपतकालीन कोष तथा जनशक्ती तयार गरिने छ ।
 - ✓ नगर तथा वडामा उद्धार राहत पुनःस्थापना समिती गठन गरिने छ ।
 - ✓ एम्बुलेन्स र वारुण यन्त्र संचालनमा दक्ष जनशक्तिको विकास गरि थप प्रभावकारी छिटो छरितो स्तरीय बनाई जुनसुकैवेला संचालनको ब्यवस्थापन गरिने छ ।

५) संस्थागत विकास सेवा प्रभाव र सुशासन

- ✓ स्थानीय सदाचार निति २०७६ को पालना गराउने तर्फ अग्रसर रहने छौ ।
- ❖ **मानव संसाधन विकास :**
 - ✓ स्वच्छ प्रशासन चलाउन “जन प्रतिनिधि तथा कर्मचारी आचार संहिता कार्य बिधि २०७६” निर्माण गरी जन प्रतिनिधि तथा राष्ट्रसेवक कर्मचारी लाई पुरुस्कृत र दण्डीत गर्ने निति अवलम्बन गरिनेछ ।

६. वित्तीय ब्यवस्थापन र सुशासन :

- ❖ **लेखाङ्कन, वित्तिय परिचालन, तथ्याङ्क संकलन :**
 - ✓ सुचनाको हकको सुनिश्चित गरिने छ ।
 - ✓ नगरपालिका बाट संचालित हरेक विकास योजना क्रियाकलाप र कार्यक्रमको सार्वजनिक परिक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई सार्वजनिक परिक्षणमा निरन्तरता दिइने छ ।
 - ✓ प्रत्येक जनप्रतिनिधीलाई तथ्याङ्कमा जिम्मेवार बनाइने छ ।
- ❖ **वित्तिय जोखिम र आन्तरीक लेखा परिक्षण :**
 - ✓ आवधिक विकास योजना WPP, आवधीक नगरविकास योजना र यातायात गूरुयोजना तर्जुमा गरिने छ ।
 - ✓ मदिरा बिक्री वितरण लाई निश्चित मापदण्ड को आधारमा ब्यवस्थीत गर्न लगाईने निति अवलम्बन गरिने छ ।
 - ✓ भारतमा गएका कामदार को विमा प्रक्रियालाई निरन्तरता दिईनेछ ।
 - ✓ सम्पती कर प्रणाली लागु गर्ने निति अवलम्बन गरिने छ ।
 - ✓ प्रत्येक वडामा बैङ्किङ सेवालाई प्रभावकारी बनाईनेछ साथै सामाजिक सुरक्षा भत्ता लाई बैङ्किङ प्रणाली मार्फत प्रभावकारी ढंगले वितरण गरिनेछ ।
- ❖ **राजश्व संकलन :**
 - ✓ सुर्नया नदीको ईआई गरी बालुवा गिटी कसर उद्योग लाई करको दायरामा ल्याई राजश्व संकलन गरिने छ ।
 - ✓ घर बहाल कर लाई नीतिगत रुपमा अगाडी बढाई राजश्व संकलनमा बृद्धी गरिने छ ।

- ✓ स्थानीय ब्यापारी हरुलाई नगरपालिकामा व्यवसाय अनिवार्य दर्ता गरेर मात्र व्यवसाय संचालनका लागी अनुमती दिईने छ ।
- ✓ पाटन नगरपालीका भित्र रहेका एफ.एम., पत्रपत्रिका , संचार माध्यम, वित्तीय संस्था ,संघ संस्था सम्पूर्ण लाई स्थानीय सरकार संचालन ऐन र स्थानीय राजपत्र अनुसार व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- ✓ नगर भित्रका सामुदायिक बनहरुमा जडीबुटी ,ढलापडा काठ व्यवस्थापन, खोटो संकलन गर्न कर निधारण गर्न नीति बनाई राजशवको दायरा फराकिलो बनाईने छ ।
- ✓ पाटन नगरपालीका क्षेत्र भित्र रहेका सम्पूर्ण अधुरा योजनाहरु बजेट बनाउने क्रममा प्राथमिकताका आधारमा व्यवस्थापन गरिनेछ ।

धन्यवाद !!!